

Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği Çocuk Formu (ÇDDÖ) ve Yetişkin Formunun (ÇDDÖ-YF) Türkçeye Uyarlanması*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sümeyya TATLI HARMANCI¹, F. Abide GÜNGÖR AYTAR²

1 Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Programı, tatlisumeyya@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3710-1625.

2 Prof. Dr., Emekli Öğretim Üyesi, abidegungor@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-0327-3317.

Gönderilme Tarihi: 17.01.2022 Kabul Tarihi: 18.05.2022 DOI: 10.37669/milliegitim.1056054

Öz

Bu çalışma da çocukların duygu düzenleme becerilerini ölçmek üzere Rydell vd. tarafından geliştirilen “Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ)” ile “Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF)”nin Türkçe’ye uyarlanması amaçlanmıştır. Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ); öfke, heyecan, korku ve üzüntü olmak üzere dört alt boyuta ilişkin 29 maddeden oluşmaktadır. Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF) ise ölçekte iki yapı olarak ele alınan duygu yoğunluğu ve duygu düzenleme becerilerini öfke, korku, coşku-heyecan ve üzüntü olmak üzere dört alt boyut içerisinde değerlendirmekte ve 40 maddeden meydana gelmektedir. Uyarlama çalışmasına ilişkin örneklem gurubunu 8-12 yaş aralığındaki 584 çocuk ve bunlardan 402’sinin ebeveyni oluşturmuştur. Belirlenen amaç doğrultusunda ilk olarak ölçeklerin dil eşdeğerliği sağlanmıştır. Ardından ölçeklerin geçerliğini sağlamak üzere; kapsam geçerliği için uzman görüşüne, yapı geçerliği için ise doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuştur. Güvenirliğin belirlenmesinde Cronbach Alpha ve McDonald ω katsayılarının kullanılmasının yanı sıra test tekrar test güvenilirliğine başvurulmuştur. Analizler sonucunda, ölçeklere ait Türkçe formların geçerli ve güvenilir oldukları ve ölçeklerin 8-12 yaş grubu çocukların duygu düzenlemeleri ile ilgili araştırmalarda kullanılabileceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *duygular, duygu düzenleme, çocuk, öfke, korku, üzüntü, heyecan, ölçek uyarlama*

* Bu çalışma ilk yazarın ikinci yazarın danışmanlığında yürüttüğü “Duygusal Okuryazarlık Eğitim Programının Çocuk Evlerinde Kalan Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” isimli doktora tezinden oluşturulmuştur.

Study of Turkish Adaption of the Emotion Regulation Scale for Children Child Form (ÇDDÖ) and Adult Form (ÇDDÖ-YF)

Abstract

This study aims Turkish adaption of the “Emotion Regulation Scale for Children (ÇDDÖ)” and “Emotion Regulation Scale for Children-Adult Form (ÇDDÖ-YF)” that were developed by Rydel et al. to measure children’s emotion regulation skills. Emotion Regulation Scale for Children (ÇDDÖ) consists of 29 items related to four sub-dimensions: anger, excitement, fear and sadness. Emotion Regulation Scale for Children-Adult Form (ÇDDÖ-YF) evaluates emotion intensity and emotion regulation skills, which are considered as two constructs, in four sub-dimensions: anger, fear, enthusiasm-excitement, sadness and 40 items consists. The sample group for the adaptation study consisted of 584 children between the ages of 8-12 and the parents of 402 of them. In line with the determined purpose, first of all, language equivalence of the scales was ensured. Then, in order to ensure the validity of the scales; expert opinion was used for content validity and confirmatory factor analysis was used for construct validity. In addition to using the Cronbach Alpha and McDonald ω coefficients in determining the reliability test-retest reliability was used. As a result of the analyzes, it was determined that the Turkish forms of the scales are valid and reliable, and that the scales can be used in research on emotion regulation of children aged 8-12.

Keywords: *emotion, emotion regulation, child, anger, fear, sadness, excitement, scale adaption*

Giriş

Duygular, bireyin olaylar karşısında yaşadığı yoğun hislerdir ve her bireyin kendisine özgüdür. Karşılaşılan duruma göre bireyin vücudunu biyolojik olarak o olaya adapte eden bir özelliğe sahiptir. Kişiden kişiye değişmesinin yanı sıra psikolojik bir değişimi de beraberinde getirir ve farklı davranış kalıplarına girilmesine sebep olur (Reeve, 2014). Duygular; düşünceleri ve davranışları yönetmede bireye motivasyon sağlayarak karar verme, problem çözme, hatırlama ve kişiler arası etkileşim kurma süreçlerinde aktif bir işleve sahiptir. Bu bakımdan duygular insan yaşamının en önemli ve yaşamsal fonksiyonlarından biridir. Bu yaşamsal fonksiyon uygun zaman ve durumda doğru bir biçimde düzenlenemezse bireyin yaşamı zorlaşabilmektedir (Gross, 2014).

Duygu düzenleme becerisi gün içerisinde karşılaşılan farklı duyguları tanıma, anlama ve bunlara uygun tepkiler verebilme durumudur. Ruh sağlığının korunması ve huzurlu bir yaşam için duygu düzenleme becerisine sahip olmak ve günlük yaşam içerisinde bu beceriyi kullanabilmek oldukça önemlidir. Birey sosyal çevreden bağımsız değildir ve sosyal ilişkiler her zaman aynı seyirde devam etmeyebilir. Aynı gün içerisinde bile farklı duygular yaşanmakta ve her biri için yeni bir düzenleme yapılmaktadır (Nyklíček vd., 2011). Duygular olduğu gibi kabul edildiğinde davranışları uygun formlara dönüştürmek zorlayıcı iken düzenlenen yapılar olduğu fark edildiğinde daha başarılı sonuçlar elde edilebilir (Thompson & Calkins, 1996). Duygu düzenleme; bireyin amacına ulaşabilmek üzere o an içinde bulunduğu yoğun fakat geçici duygusal durumlarını gözden geçirerek değerlendirmesi ve bunun sonucunda değiştirmesi ile ilgili içsel ve dışsal süreçlerin tamamıdır (Thompson, 1994). Bu süreçler sırasında hem olumlu hem de olumsuz duyguların yoğunlukları azaltılabilir ya da artırılabilir (Gross, 1999). Bu bakımdan duygu düzenleme korku, endişe, stres, sevinç, heyecan gibi olumlu veya olumsuz duygu yüklü tüm sosyal normlar ve roller sırasında bireyin aktif bir biçimde mevcut durumunu kontrol edebilmesini gerektirir (Russell, 2003). Duygu düzenleme becerisi her ne kadar ilk etapta olumsuz duyguların düzenlenmesi gibi bir algı oluştursa da duygu düzenleme tanımları incelendiğinde; hem olumlu hem olumsuz duygularla başa çıkma sürecinden bahsedilmekte ve süreç olumlu duyguların düzenlenmesi sürecini de kapsamaktadır (Thompson, 1994). Örneğin; olumlu bir duygu olarak bilinen heyecan dikkat eksikliği yaşayan çocuklar tarafından yoğun biçimde yaşanmakla birlikte etkisi çocuk için zorlayıcı olabilmektedir. Düşen birini gören bir bireyin o andaki gülme hissini bastırması yine olumlu duygunun düzenlenmesi gerektiğinin bir göstergesidir (Cole vd., 1994).

Duygu düzenleme sürecini etkileyen en önemli durumlardan biri duygunun yoğunluğu ve süresidir (Eisenberg & Spinrad, 2004; Thompson & Goodvin, 2007). Duygular uygun olmayan ortamlarda, uzun süreli ve yoğun yaşandığında bireye huzursuzluk verebilmektedir (Gross & Thompson, 2007). Bu nedenle duygu düzenlemenin içeriğinde mutlaka duygunun yoğunluğunu ve süresini iyileştirme çabasını barındırması beklenmektedir (Thompson & Goodvin, 2007). Gross (1999); duygu düzenlemesi yaparken fiziksel saldırı veya şiddet içeren işlevsel olmayan tepkilere sebep olan, hızlı değerlendirmeler sonucu oluşan ve yaşamsal hedeflere ters düşen duygu durumlarının yoğunluk açısından azaltılmaya; olumlu durumlara odaklanılmayacak kadar zihnin yoğun olduğu zamanlar ve olumlu duygular ile olumsuz duyguların yer değişmesinin istendiği zamanlarda ise duygu yoğunluğunun artırılmasına ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

Duygu düzenleme becerisi duygusal yeterliliğin en önemli ögesidir. Erken yaşlardan itibaren duygu düzenlemenin edinimi ve kullanımı fiziksel sağlıktan sosyal ilişkilere dek yaşamın birçok alanında çocukların hayatlarını etkilemektedir ve duygu düzenleme diğer gelişimsel becerilerle etkileşim halindedir. İyi halinin sürdürülebilmesi için uygun duygu düzenleme stratejilerinin kullanılarak rahatsızlık veren hislerden uzaklaşılması ve olumlu duyguları artırılması gerekmektedir. Bu sebeple yaşama ayak uydurmada duyguları tanıma ve organize etmenin kazanımı en az temel gelişimsel becerilerin kazanımı kadar önem taşımaktadır (Curby vd., 2015; Gross, 2002; Gross & Thompson, 2007; Thompson, 1994).

Duygu düzenleme becerisi yüksek olan çocukların duygularının farkında oldukları ve çeşitli başa çıkma stratejileri kullanarak duygularını uygun şekilde ortaya koydukları belirtilmektedir (Hyson, 2004). Duygularını düzenlemede zorluk yaşayan çocuklar ise daha sık davranış problemleri ve kaygı durumları yaşayabilmekte ve bu durum çocukların sosyal yetkinliklerine yansiyabilmektedir (Eisenberg vd., 1996; Macklem, 2008). Duygu düzenlemeyle ilgili çocuklarla yapılan çalışmalar incelendiğinde; duygu düzenlemede başarılı olan çocukların daha yaratıcı oldukları ve daha fazla hayali oyun oynadıkları (Hoffmann & Russ, 2012), sosyo-duygusal anlamda çevreleri ile kurdukları ilişkilerde daha empatik, sosyal yaşantı kurallarına daha uyumlu oldukları ve akran kabulü, arkadaşlık kalitesi gibi sosyal becerilerde daha yetkin oldukları (Blair vd., 2015; Eisenberg vd., 2007) ve saldırganlık eğilimlerinin daha az olduğu (Ramsden & Hubbard, 2002; Romanchych, 2014) belirlenmiştir. Ayrıca duygu düzenlemenin başlı başına erken okuryazarlık becerileri, matematik gibi akademik başarıya katkı sağlamasının yanı sıra öğretmen- öğrenci ilişkisini de destekleyerek akademik başarıya olumlu etkisi olduğu belirtilmektedir (Graziano vd., 2007).

Kazanımı kritik bir öneme sahip olan duygu düzenleme becerisinin çocukluk döneminde kazanılması bu dönemde beklenen gelişimsel görevlerden biridir. Okul çağı dönemi birçok çocuk için diğerleriyle bir arada bulunma ve birtakım kurallara uyum sağlamanın ilk basamağı olması sebebiyle duygu düzenleme becerilerinin farkına varıldığı ve yoğun olarak yaşandığı bir dönemdir. Okul çağı döneminde duygusal düzenleme becerisi henüz tam anlamıyla kazanılmamış ancak farkında olunan bir beceri haline gelmektedir. Çocuklar kendilerinin ve başkalarının duygularıyla ilgili düşüncelerini ifade edebilmekte ve duygu düzenleme stratejilerini zaman zaman kullanabilmektedir (Cole vd., 1994; Macklem, 2008).

Okula başlamayla birlikte çocuk çevre içerisindeki konumunu fark ederek kendini daha iyi tanımaya ve diğerlerinin duyguları hakkında iç görü kazanmaya başlamaktadır. Bu dönemdeki çocuklar kendilerinin ve başkalarının hissettikleri duygular konusunda doğru tahminlerde bulunabilmektedirler. Gerçeklik algısının oluşması, ba-

kış açısının olaylara farklı değerler ve sonuçlar yansıtılabildiğinin fark edilmesi, sosyal çevrenin genişlemesiyle sosyal bilginin de artması bu dönemde duygular ve duygusal yaşantıların artmasına ve karmaşıklaşmasına sebep olmaktadır. Bu durum duygusal deneyimlerin anlaşılmasında karmaşık süreçlerin fark edilmesine zemin hazırlayarak çocukların duygularını düzenleme konusunda daha içsel stratejilere ihtiyaç duymalarına sebep olmaktadır. Bu bakımdan duygu düzenleme gelişiminin en hızlı ve en yoğun yaşandığı dönem bu dönemdir (Luerssen ve Ayduk, 2014; Macklem, 2008; Southam-Gerow, 2014; Thompson, 1991).

Bu dönemde çocukların karmaşık duyguları fark edebilme ve düzenleyebilme becerisi geliştirmeleri, ilerleyen süreçlerde zorluk yaşamamalarına ve ergenlik dönemine girilmesiyle birlikte artacak olan duygusal çalkantılardan çocuğun başarıyla çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Calkins & Hill, 2007). Ergenlik dönemi gibi duygu yoğunluğu ve geçişlerinin sıklıkla yaşandığı bir dönemde duygu düzenleme stratejilerinin işlevsel olarak kullanımı bu bakımdan önemli bir beceridir (Phillips & Power, 2007) monitoring, evaluating and modifying emotional reactions. Few measures have been developed specifically to assess individual differences in the use of emotion regulation strategies. This paper reports on a new self-report instrument designed to assess the frequency with which adolescents use both functional and dysfunctional emotion regulation strategies, which draw on both internal (intrapersonal. Ayrıca duyguların ve duygu düzenlemenin çocukluk yıllarında tam anlamıyla kavranılması sadece ergenlik döneminde değil kişinin yaşam boyu sürecek olan duygusal gelişimi için de önem taşımaktadır (Cracco vd., 2015).

Duygu düzenlemenin çocukluk dönemi için işlevsel ve kritik bir beceri oluşu konuyla ilgili çocuklara sunulması gereken desteği belirleyebilmek açısından mevcut durumun değerlendirilmesine yönelik ölçme araçlarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Ülkemizde kullanılan duygu düzenleme ölçeklerinin genellikle ergenler, üniversite öğrencileri veya yetişkinler için geliştirildiği (Ahçı-Gültekin vd., 2020; Duy ve Yıldız, 2014; Eldeliklioğlu ve Eroğlu, 2015; Rugancı ve Gençöz, 2010; Totan, 2015; Tuna, 2020; Vatan, 2019; Vatan ve Oruçlular-Kahya, 2018; Yiğit ve Guzey-Yiğit, 2017) görülmektedir. Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerilerine yönelik geliştirilen (Altan, 2006; Ecirli ve Ogelman, 2015; Ersan, 2017; Yılmaz, 2020) ölçeklerde bulunmaktadır. İlkokul dönemindeki çocukların duygu düzenleme süreçlerini değerlendiren daha önce geçerlik güvenirlik çalışması yapılan ölçeklerden ilkinin (Kapçı vd., 2009) çocuklar adına yetişkinler tarafından doldurulduğu ve tüm duyguların birlikte ele alındığı; bir diğer ölçeğin (Gülgez, 2018) ise öfke, üzüntü, neşe olmak üzere üç temel duyguya odaklandığı ve hem çocuk hem de yetişkin formu bulunduğu belirlenmiştir. Bu çalışma kapsamında Türkçe'ye uyarlanması amaçlanan,

“Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ)”nin hem öfke, üzüntü, korku ve heyecan duygularının düzenlenmesini ayrı ayrı ele alarak önceki ölçeklerden farklılaşması, hem de çocukların duygu düzenleme süreçlerinin hem kendi bildirimleri hem de yetişkin bildirimleri doğrultusunda “Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF)” aracılığıyla değerlendirilerek çoklu kaynak yönteminin kullanılmasına fırsat tanınması ile önceki ölçeklere ait özellikleri kapsayıcı olmasıyla alana kazandırılmasının önem taşıdığı ifade edilebilir.

Yöntem

Nicel araştırma metodolojisinden yararlanılan bu çalışmada; Rydell, Berlin-Thorell ve Bohlin (2007) tarafından geliştirilen Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ) ile aynı ölçeğe ait yine Rydell, Berlin ve Bohlin (2003) tarafından geliştirilen yetişkin formunun (ÇDDÖ-YF) 8-12 yaş aralığındaki çocuklar için Türkçeye uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde çalışmanın örneklem grubuna, veri toplama araçlarına, veri analizi ve etik ilkelere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Örneklem Grubu

Örneklem grubunun belirlenmesinde tabakalı rastgele örneklem seçiminden yararlanılmıştır (Johnson & Christensen, 2014). Bir il merkezinde yer alan ilkököl ve ortaokullar önce yönetici görüşleri doğrultusunda sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeylerine göre ayrılmış daha sonra bunlar içerisinde basit rastgele seçimler ile ölçeğin uygulanacağı sekiz farklı okul belirlenmiştir. Bu okullara devam eden, aileleri tarafından araştırmaya katılmasına izin verilen ve kendileri de gönüllü olan 8-12 yaş aralığındaki 614 çocuk ÇDDÖ formlarını doldurmuştur. Daha önce uygulamalar sırasında yabancı uyruklu olduğu tespit edilen veya formlarında eksik işaretlemeler bulunan 30 çocuğa ait form iptal edilerek kalan 584 çocuk çalışmaya dahil edilmiştir. Yetişkin formları ise öğretmenler ve okul müdürlerinin desteği ile kurulan sosyal medya ağları üzerinden formları dolduran 584 çocuğun velisine iletilmiş ve bunlardan 402’si geri dönüş sağlamıştır. Online formlar şeklinde geri dönüşü olan yetişkin formlarında herhangi bir soruna rastlanmadığı için tamamı analize dahil edilmiştir. Test edilen ölçeğin geçerliğini ve gücünü artırmak için örneklem sayısının olabildiğince geniş tutulmasına (Weston & Gore, 2006) ve örneklem gruplarının ÇDDÖ (29) ve ÇDDÖ-YF (40) madde sayılarının en az beş katı olmasına (Tavşancıl, 2019) dikkat edilmiştir. ÇDDÖ ve ÇDDÖ-YF’nin örneklem gruplarına ait bazı demografik değişkenler Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1*ÇDDÖ Örneklem Grubuna ait Veriler*

Özellik	Değişken	n	%
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	313	53,6
	Erkek	271	46,4
Çocuğun Yaşı	8 yaş	79	13,5
	9 yaş	91	15,6
	10 yaş	132	22,6
	11 yaş	133	22,8
	12 yaş	149	25,5
	Toplam	584	100

Tablo 2*ÇDD-YF Örneklem Grubuna ait Veriler*

Özellik	Değişken	n	%
Formu Dolduran Ebeveyn	Anne	226	56,2
	Baba	176	43,8
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	193	48,0
	Erkek	209	52,0
Çocuğun Yaşı	8 yaş	71	17,7
	9 yaş	92	22,9
	10 yaş	87	21,6
	11 yaş	72	17,9
	12 yaş	80	19,9
	Toplam	402	100

Veri Toplama Araçları

Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği- Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF): Ölçek Rydell, Berlin ve Bohlin (2003) tarafından çocukların duygu yoğunluğu ve duygu düzenleme becerilerini belirlemek üzere geliştirilmiştir. Ölçekte iki yapı olarak ele alınan duygu yoğunluğu ve duygu düzenleme becerileri ölçeğe, korku, coşku-heyecan ve üzüntü olmak üzere dört alt boyut içerisinde değerlendirilmiştir. Her alt boyutta

yer alan 10 maddeden 4'ü duygu yoğunluğunu, 6'sı ise duygu düzenlemeyi ölçmeye yöneliktir. Bu doğrultuda ölçek toplam 40 maddeden meydana gelmektedir. Likert tipinde olan ölçek 1 (Hiç uygun değil)'den 5 (Kesinlikle çok uygun)'e kadar puanlanmakta ve çocuğun ebeveyni, bakım vereni veya öğretmeni tarafından çocuk adına doldurulabilmektedir. Elde edilen yüksek puan yüksek duygu yoğunluğu seviyesi ve yüksek duygu düzenleme becerisini göstermektedir. Her boyutta maddeler içerisinde yer alan "Kendisini sakinleştirmekte zorluk çeker" ifadesi tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin kısa versiyonunda 16 madde uzun versiyonunda ise 40 madde bulunmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin uzun versiyonu kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal çalışmasında uzun versiyona ait elde edilen Cronbach Alpha değerleri; duygu yoğunluğu alt yapısında; öfke alt boyutu için .77, korku alt boyutu için .65 ve pozitif duygular için .74'dür. Duygu düzenleme becerileri alt yapısına ilişkin uzun versiyona ait Cronbach Alpha değerleri ise öfke alt boyutu için .79, korku alt boyutu için .72 ve pozitif duygular için .69'dur.

Cocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ): Çocukların duygu düzenleme becerilerini kendilerinin değerlendirmesinin verimli olacağı düşüncesinden yola çıkılarak Rydell, Berlin-Thorell ve Bohlin (2007) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçeğe ilişkin maddeler Rydell, Berlin ve Bohlin (2003) tarafından bakım verenlerin çocukların duygu düzenleme becerilerini değerlendirmesi için daha önce ortaya konan "Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği: Yetişkin Formu" nda yer alan maddelerin içeriği esas alınarak düzenlenmiştir. Öfke (9 madde), Heyecan (5 madde), Korku (8 madde) ve Üzüntü (7 madde) olmak üzere dört alt boyuta ilişkin 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçek "Benim için hiç uygun değil", "Benim için uygun değil", "Benim için uygun" ve "Benim için tamamen uygun" olmak üzere 1'den 4'e kadar puanlama yapılan 4'lü likert tipindedir ve toplam puan üzerinden yorum yapılmaktadır. Toplam puanın artması duygu düzenleme seviyesinin de arttığına işaret etmektedir. Maddelerden bazıları (Öfke boyutu madde: 2, 9; heyecan boyutu madde: 4, 5; korku boyutu madde: 3, 6, 7) tersten puanlanmaktadır. Orijinal çalışmada boyutlara ilişkin Cronbach Alpha değerleri öfke alt boyutu için .77, heyecan alt boyutu için .57, korku alt boyutu için .61 ve üzünlük alt boyutu için .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ait elde edilen orijinal Cronbach Alpha değeri ise .85'tir.

Verilerin Analizi

Bu araştırma kapsamında uyarılama çalışması yapılan ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin analizinde, geçerlik ve güvenilirlik işlemlerine başvurulmuştur.

Geçerlik, ölçme aracının ölçmek istediği özelliği diğer özellikler ile karıştırmadan ölçme işlemini gerçekleştirmesini ve ölçme amacına hizmet etmesini ifade et-

mektedir (Büyüköztürk vd., 2019). Bu çalışmada ölçeklerin geçerliğini sağlamak üzere; kapsam geçerliği için uzman görüşüne, yapı geçerliği için ise doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi; uyarlama çalışmalarında ortaya konan yapıların birbiri ile uyumunu açıklamada en uygun analiz yöntemi (Hambleton & Patsula, 1999) olması sebebiyle tercih edilmiştir.

Güvenirlik, ölçme aracının ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. Bu çalışmada ölçülmek istenen özelliğe ait maddelerin ölçeğin tamamıyla ne kadar tutarlı olduğunu belirlemek üzere iç tutarlık güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısının (Büyüköztürk vd., 2019) yanı sıra faktör yüklerinin birbirine eşit olmadığı durumlarda kullanılmasının daha uygun olduğu belirtilen McDonald ω katsayısına (Zinbarg vd., 2005) ilişkin ölçüm sonuçlarına yer verilmiştir. Ölçme aracının belirli aralıklarla farklı zamanlarda uygulanmasıyla ne kadar kararlı olduğunu belirlemek üzere ise test tekrar test güvenilirliğine (Büyüköztürk vd., 2019) başvurulmuştur.

Etik İlkeler

Ölçeklerin Türk kültürüne uyarlamasını yapmak üzere ilk olarak sorumlu yazar olan Rydell ile iletişime geçilmiş ve gerekli izinler aracılığıyla alınmıştır. Çalışmanın yürütülmesine ilişkin Gazi Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 26.06.2019 tarih ve 91610558-302.08.01 sayılı alınan etik kurul izninin yanı sıra uygulama izinleri için ise İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne başvurulmuştur. Valilik izni sonrasında uygulama yapılacak okullardaki ailelere ulaşılmış ve "Veli Onam Formları" aracılığıyla çocuklarının çalışmaya dahil olması ile ilgili gerekli onayları alınmıştır. Ayrıca çocukların çalışmaya katılımında gönüllü ve istekli olma durumlarına da dikkat edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde ölçeklerin Türkçe'ye uyarlanması sürecinde gerçekleştirilen dil geçerliği, kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve ölçek güvenilirliği süreçlerine ait işlemlere ve elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Dil Geçerliği

Kültürlerarası bağlamsal farklılıklardan dolayı ölçeğin uyarlanmış formu, kültüre uygun ve anlaşılabilir olmadığı takdirde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik sonuçları bundan etkilenmekte ve bu tür ölçme araçlarının kullanılması yanlış verilerin elde edilmesine sebep olabilmektedir (Johnson & Christensen, 2014). Türkçeye uyarlama süreci; test maddelerinin kaynak dilden hedef dile çevrilmesi, yapılan çevirinin değerlendirilmesi ve deneysel formun geliştirilmesi, orijinal formula deneysel formdaki maddelerin eşdeğer olup olmadığının tespiti ve oluşturulan yeni formun geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi aşamalarından oluşmaktadır (Savaşır, 1994). Bu aşamalar

doğrultusunda, her iki ölçekte ilk olarak, orijinal dile (İngilizce) ve hedef dile (Türkçe) hâkim, iki İngilizce öğretmeni ve birinin anadili İngilizce olan üç İngilizce okutmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Yapılan çevirilerin anlaşılabilirliği, Türk dilinin sözcük yapısına ve kuramsal açıdan uygunluğu bir İngilizce öğretmeni, iki Türk dili uzmanı ve İngilizceye hakim çocuk gelişimi ve eğitimi alanında iki uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlar için hazırlanan formda her maddenin orijinali ve o madde için yapılan beş çeviri sunulmuş ve hangisinin daha uygun olduğunu belirtmeleri istenmiştir. Uzmanların üzerinde yoğunlaştığı ve ortak görüş bildirdikleri çeviriler her madde için belirlenmiş ve bu çeviriler ile Türkçe formlara ilk şekli verilmiştir. Orijinal form ile deneysel formdaki ifadelerin eş değer olup olmadığını tespit etmek üzere Türkçe formda yer alan maddeler biri anadili İngilizce olan üç İngilizce okutmanı tarafından yeniden İngilizceye çevrilip orijinal metin ile arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda belirgin bir farklılık bulunmaması sebebiyle ifadelerin aynı kalmasına karar verilmiş ve çeviri işlemi tamamlanmıştır.

Dil geçerliğini sağlamak üzere başvuru alan iki seçenektен ilki uzman görüşü almak diğeri ise istatistiksel uygulama yapmaktır. İstatistiksel uygulama yapabilmek için hem hedef hem de kaynak dile hakim örneklem gurubuna ulaşmak gerekmektedir (Seçer, 2015). Ölçek maddelerinin 8-12 yaş çocuklara yönelik olması sebebiyle istatistiksel uygulamaya uygun olmayışı dil geçerliği için uzman görüşü alınmasını gerektirmiştir. Bu sebeple elde edilen Türkçe form çocuk gelişimi ve eğitimi alanında beş uzmana sunulmuş ve uzmanlardan maddeleri anlaşılabilirlik bakımından “uygun” veya “uygun değil” şeklinde değerlendirmeleri “uygun değil” ise düzeltme önerisinde bulunmaları istenmiştir. Uzman görüşleri diğeri araştırmacı ile birlikte incelenmiş ve 12 madde (ÇDDÖ- 14, 16, 17, 22; ÇDDÖ-YF- 4, 7, 14, 17, 24, 27, 34, 37) için ifadelerde düzenleme yapılarak dil geçerliği tamamlanmıştır.

Kapsam Geçerliği

Ölçeği oluşturan maddelerin, ölçülmek istenen özelliği ölçmede nicelik ve nitelik olarak yeterli olup olmadığı kapsam geçerliği ile belirlenmektedir. Kapsam geçerliği için en yaygın kullanılan yöntem uzman görüşüne başvurmaktır (Büyüköztürk, 2018). Uzman görüşü için konu ile ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip en az 5 en fazla 40 uzmandan görüş alınması gerekmektedir (Balcı, 2010). Ölçeklerin kapsam geçerliğini belirlemek üzere çocuk gelişimi alanında uzman ve duygusal gelişim ile ilgili çalışmaları bulunan 5 öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Uzmanlardan ölçek maddelerini amaç ve gelişimsel uygunluk açısından “uygun” ve “uygun değil” şeklinde değerlendirmeleri ve gerekli ise düzeltme önerisinde bulunmaları istenmiştir. Uzman görüşleri toplandıktan sonra tüm görüşler maddeler halinde tek bir formda toplanmış ve Lawshe (1975) tekniğine göre değerlendirilmiştir. Ölçeklere ait her bir madde için

kapsam geçerliği oranları hesaplanmıştır. Kapsam geçerlik oranı; madde için uygun diyen uzman sayısının, görüş alınan toplam uzman sayısına oranından 1'in çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır. Kapsam geçerliği oranına ait kabul edilen değerler görüş alınan uzman sayısına göre farklılaşmaktadır. 5 uzman için kapsam geçerliği oranına ait minimum değer 1'dir (Ayre & Scally, 2014). Tüm maddeler için hesaplanan kapsam geçerlik oranı 1 ve kapsam geçerliği oranlarının ortalaması alınarak hesaplanan kapsam geçerliği indeksi de yine 1 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değer Lawshe (1975)'in tespit ettiği minimum değer olan .99'dan büyük olduğu için ölçeklerden hiçbir madde çıkarılmamıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda ÇDDÖ'nin 9; ÇDDÖ-YF'nun 6 maddesinde ifadelerde düzenlemeler yapılarak ölçek maddelerine son hali verilmiştir.

Kapsam geçerliğini tamamlamak üzere; 8'i kız 7'si erkek her yaş grubundan 3 çocuk olmak üzere 8-12 yaş aralığındaki 15 çocukla ÇDDÖ için; bu çocukların ebeveynleri ile de ÇDDÖ-YF için pilot uygulamalar yapılmıştır. Katılımcıların ölçeği tamamlama süreleri ile ilgili gözlemler yapılarak dikkat sürelerini aşip aşmadığı ve ölçek maddelerinin çocuklar ile yetişkinler tarafından anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Dikkat süresi ve anlaşılabilirlik açısından herhangi bir problemle karşılaşılmadığı için formlarda herhangi bir değişiklik yapılmamış ve kapsam geçerliği tamamlanmıştır.

Yapı Geçerliği

ÇDDÖ ve ÇDDÖ-YF'nun yapı geçerliği; ölçme aracının orijinalinde tanımlanmış olan ölçme modeli de baz alınarak, önceden belirlenen yapının toplanan veriler aracılığı ile doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemeyi amaçlayan doğrulayıcı faktör analizi ile yapılmıştır. Ölçme aracından elde edilen ölçümlerin yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar olarak "ölçme modellerinin veri setine kabul edilebilir düzeyde uyum göstermesi" ve "ölçme modelindeki maddelerin ilgili yapının iyi birer temsilcileri olmaları" ölçütleri dikkate alınmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen modelin veriye uyumlu olup olmadığını değerlendirmek üzere literatürde tanımlanan birçok indeks bulunmakta ve bu indekslerden bazılarının yapı geçerliğine ilişkin kanıt için mutlaka rapor edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2019). "Ki-kare değeri/serbestlik derecesi", "Uyum İyiliği İndeksi (GFI)", "Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI)", "Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)", "Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI)", "Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)" ve "Standartlaştırılmış Hataların Ortalama Karekökü (SRMR)" isimli bu uyum indekslerinden GFI, AGFI, CFI ve NNFI > .90 ve RMSEA < .10 kriterleri sağlandığında kabul edilebilir model veri uyumunun olduğu savunulmaktadır (Browne & Cudeck, 1992; Hu & Bentler, 1999). Ayrıca "Ki-kare değeri/serbestlik derecesi" uyum indeksinin değeri iki ve altında olduğunda iyi; beş veya altında olduğunda ise kabul edilebilir bir model-veri uyumunun olduğuna işaret etmektedir (Şimşek, 2007).

Veri analizine başlamadan önce kayıp verinin olup olmaması, uç değer analizi, çok değişkenli normal dağılımın sağlanıp sağlanmadığı, çoklu bağlantı sorunu ve değişkenler arası doğrusal ilişki incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda kayıp verinin olmadığı, uç değerler incelendiğinde; herhangi bir uç değer bulunmadığı tespit edilmiştir. Veri setinin çok değişkenli normal dağılım varsayımı test edilmek üzere, çok değişkenli çarpıklık (Zç) ve basıklık (Zb) değerleri ile çok değişkenli çarpıklık ve basıklık için χ^2 değeri ve Relative Multivariate Kurtosis (RMK) değeri hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada veri kümesinin çok değişkenli normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir (ÇDDÖ için; Zç = 160.707 (p = 0.000), Zb = 42.655 (p = 0.000), $\chi^2 = 27\ 646.165$ (p = 0.000) ve RMK = 1.547; ÇDDÖ-YF için; Zç = 56.545 (p = 0.000), Zb = 23,040 (p = 0.000), $\chi^2 = 3\ 728.133$ (p = 0.000) ve RMK = 1.197). Çok değişkenli normallik sağlanmadığından DFA'da parametre kestirim yöntemi olarak güçlü en çok olabilirlik (Robust Maximum-Likelihood, MLR) yöntemi tercih edilmiştir (Brown, 2006). Maddeler arası ikili korelasyonlara bakılmış ve .80'den büyük korelasyonun olmadığı, başka bir değişle çoklu bağlantı sorununun bulunmadığı ve değişkenler arasında doğrusal ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Tüm sayıtlar test edildikten sonra analizler yapılmıştır.

ÇDDÖ'nin yapı geçerliğine yönelik analizler: Çocuklar için Duygu Düzenleme (ÇDD) ölçeğinden elde edilen ölçümlerin geçerliğine ilişkin ilk olarak ilgili ölçme aracının orijinalinde tanımlanmış olan ölçme modeli esas alınarak birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış olup analize ilişkin elde edilen uyum değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

ÇDDÖ için Kestirilen Değerler ve Uyum İndekslerinin Eşik Değerleri-Birinci Düzey DFA

Uyum İndeksleri	İyi Uyum	*Kabul Edilebilir Uyum	Kestirimler
S-B χ^2 /sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	1385.96/371=3,736
RMSEA(%90GA)	$0 \leq RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	0.069 (0.065-0.072)
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI < 0.95$	0.910
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < 0.95$	0.920
SRMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.061

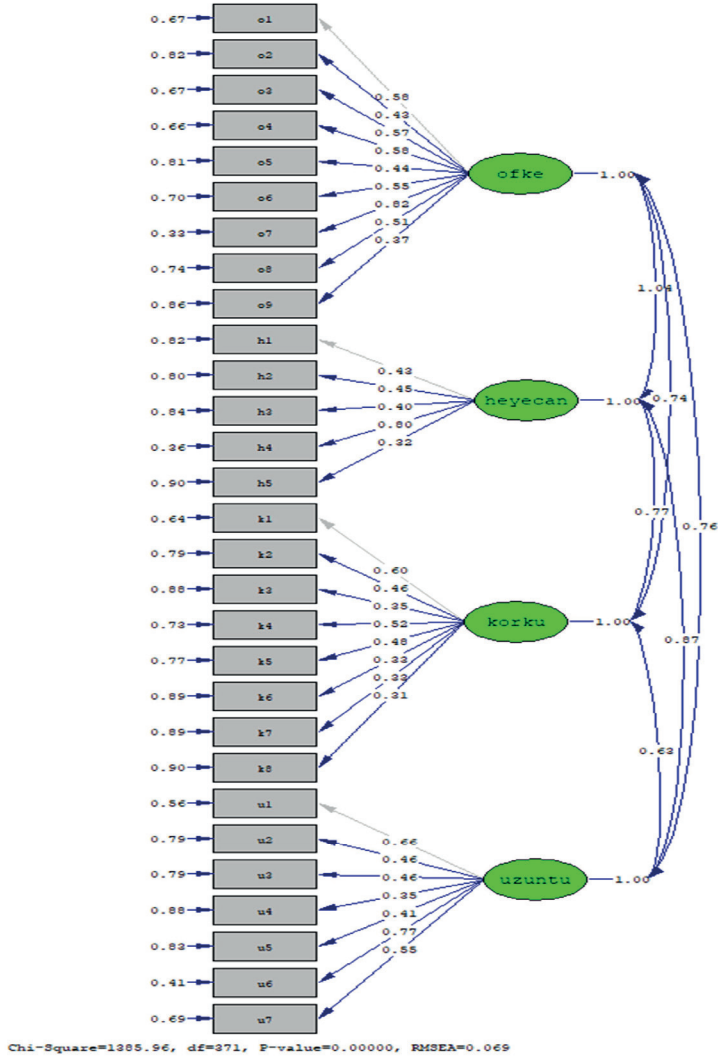
*Browne & Cudeck, 1992

Tablo 3'te ölçeğe ilişkin kestirilen değerler incelendiğinde, hepsinin kabul edilebilir uyuma işaret ettikleri görülmektedir. Bu durum ilgili ölçme aracının orijinalinde

tanımlanan dört faktörlü yapının Türkçe'ye uyarlama çalışması için de doğrulandığına işaret etmektedir. Uyum değerleri modeline ait şekilsel gösterim Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1

ÇDDÖ'ne ilişkin birinci düzey DFA sonucu elde edilen yol diyagramı (Standartlaştırılmış değerler)

Şekil 1 incelendiğinde, ÇDDÖ maddelerine ait faktör yüklerinin $\lambda=0.31$ ile 0.82 aralığında olduğu ve tüm maddelerin anlamlı t değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin genel uyumlar incelendikten sonra yerel uyum için modifikasyon indeksleri ve standartlaştırılmış artık değerler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda standartlaştırılmış artık değerlerin ise %5'den az olduğu belirlendiğinden modelin yerel uyumunun da sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu bulgular dikkate alındığında, ÇDD ölçeği aracının yapı geçerliğinin doğrulandığı ifade edilebilir.

ÇDD ölçeği aracının birinci düzey DFA modeli doğrulandıktan sonra “öfke”, “korku”, “heyecan” ve “üzüntü” alt boyutlarının duygu düzenlemenin alt bileşenleri olduğunu göstermek amacıyla ikinci düzey DFA modeli kurulmuştur. İkinci düzey DFA modelini kurmak için en az üç tane birinci düzey veya dereceden faktör/boyut olması gerektiği belirtilmektedir (Kline, 2015) this is the most widely used, complete, and accessible structural equation modeling (SEM. İlgili ölçeği aracının dört alt boyuta sahip olması ve alt boyutların ikili korelasyonlarının yüksek olmasından dolayı ikinci düzey DFA yapılması uygun görülmüş olup ikinci düzey DFA sonucu elde edilen uyum değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

ÇDDÖ için Kestirilen Değerler ve Uyum İndekslerinin Eşik Değerleri-İkinci Düzey DFA

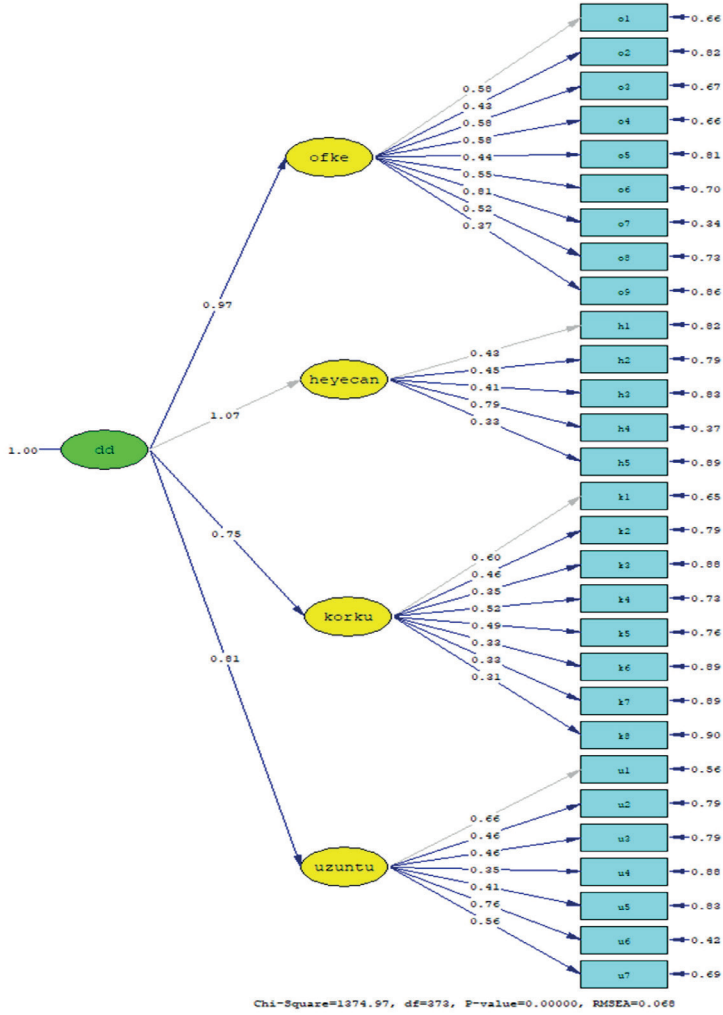
Uyum İndeksleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum*	Kestirimler
S-B χ^2 /sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	1374.97/373=3,686
RMSEA(%90GA)	$0 \leq RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	0.068 (0.064-0.072)
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI < 0.95$	0.910
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < 0.95$	0.920
SRMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.060

*Browne & Cudeck, 1992

İkinci Düzey DFA modeline ilişkin uyum değerlerinin de kabul edilebilir uyuma uygun olduğu incelendikten sonra kurulan modele ilişkin yol katsayıları ve hata varyanslarını gösteren şekilsel gösterim (yol diyagramı) Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2

ÇDDÖ'ne ilişkin ikinci düzey DFA sonucu elde edilen yol diyagramı (Standartlaştırılmış değerler)

Şekil 2 incelendiğinde, ÇDDÖ faktör yüklerinin $\lambda=0.31$ ile 0.81 aralığında olup tüm maddelerin kabul edilebilir değerlere ve anlamlı t-değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu ölçüm sonuçları ile ÇDDÖ'nin yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar tamamlanmıştır.

ÇDDÖ-YF'nun yapı geçerliğine yönelik analizler: Çocuklar için duygu düzenleme ölçeği yetişkin formundan (ÇDDÖ-YF) elde edilen ölçümlerin geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla çocuk formunda olduğu gibi doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. İlgili ölçme aracı çok boyutlu bir yapıya sahip olduğundan ilk olarak birinci düzey DFA yapılmış ve yapı doğrulaması sağlandıktan sonra ikinci düzey DFA yapılmıştır. Birinci düzey DFA'ya ilişkin kestirilen uyum değerleri Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5

ÇDDÖ-YF için Kestirilen Değerler ve Uyum İndekslerinin Eşik Değerleri-Birinci Düzey DFA

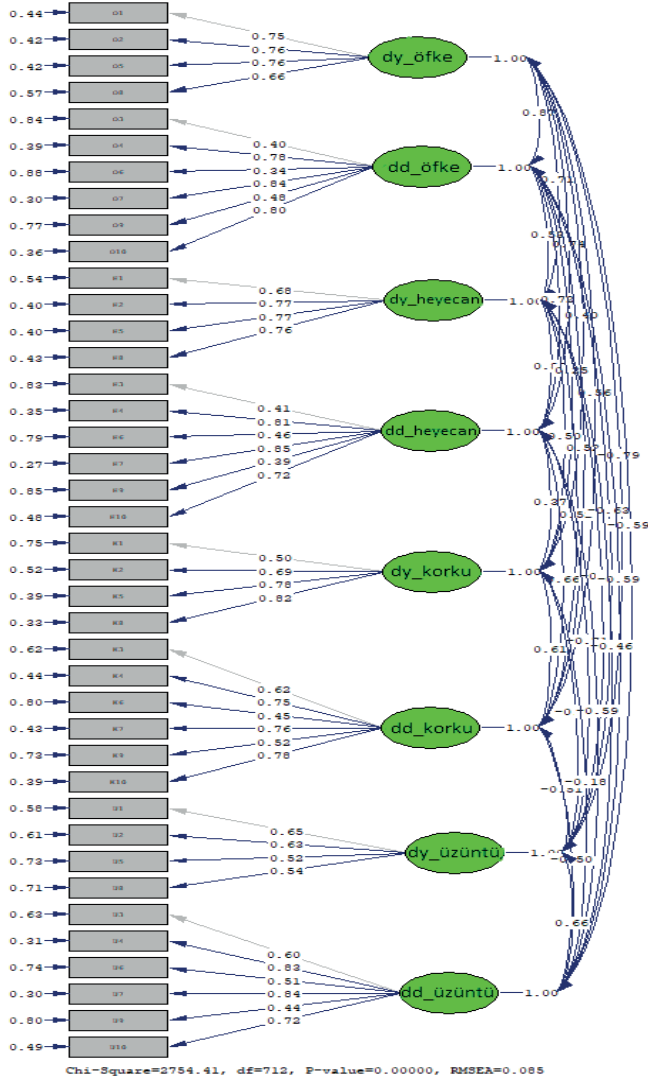
Uyum İndeksleri	İyi Uyum	*Kabul Edilebilir Uyum	Kestirimler
S-B χ^2 /sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	2754,41/712=3,868
RMSEA(%90GA)	$0 \leq RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	0.085 (0.081-0.088)
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI < 0.95$	0.920
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < 0.95$	0.930
SRMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.089

*Browne & Cudeck, 1992

Tablo 5'de ölçeğe ilişkin kestirilen değerler incelendiğinde, hepsinin kabul edilebilir uyuma işaret ettikleri görülmektedir. Bu durum ilgili ölçme aracının orijinalinde tanımlanan faktör yapısının Türkçe'ye uyarlama çalışması için de doğrulandığına işaret etmektedir. Uyum değerleri modeline ait şekilsel gösterim Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3

ÇDDÖ-YF'na ilişkin birinci düzey DFA sonucu elde edilen yol diyagramı (Standartlaştırılmış değerler)

Şekil 3'de görüldüğü üzere, ÇDDÖ-YF maddelerine ait faktör yüklerinin $\lambda=0.34$ ile 0.85 aralığında olduğu ve tüm maddelerin anlamlı t değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin genel uyumlar incelendikten sonra yerel

uyum için modifikasyon indeksleri ve standartlaştırılmış artık değerler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda standartlaştırılmış artık değerlerin ise %5'den az olduğu belirlendiğinden modelin yerel uyumunun da sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 8 ve Şekil 6'da yer alan uyum değerleri ve ölçme modeline ilişkin katsayılar dikkate alındığında, ÇDDÖ-YF için kurulan ölçme modelinin ilgili örneklem için doğrulandığı ifade edilebilir.

ÇDDÖ-YF'na ait birinci düzey DFA modeli doğrulandıktan sonra alt boyutların ölçeğin alt bileşenleri olduğunu göstermek amacıyla ikinci düzey DFA modeli kurulmuştur. İkinci düzey DFA modelini kurmak için en az üç tane birinci düzey veya dereceden faktör/boyut olması gerektiği belirtilmektedir (Kline, 2015) this is the most widely used, complete, and accessible structural equation modeling (SEM. İlgili ölçme aracına ilişkin ikinci düzey DFA sonucu elde edilen uyum değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

ÇDDÖ-YF için Kestirilen Değerler ve Uyum İndekslerinin Eşik Değerleri-İkinci Düzey DFA

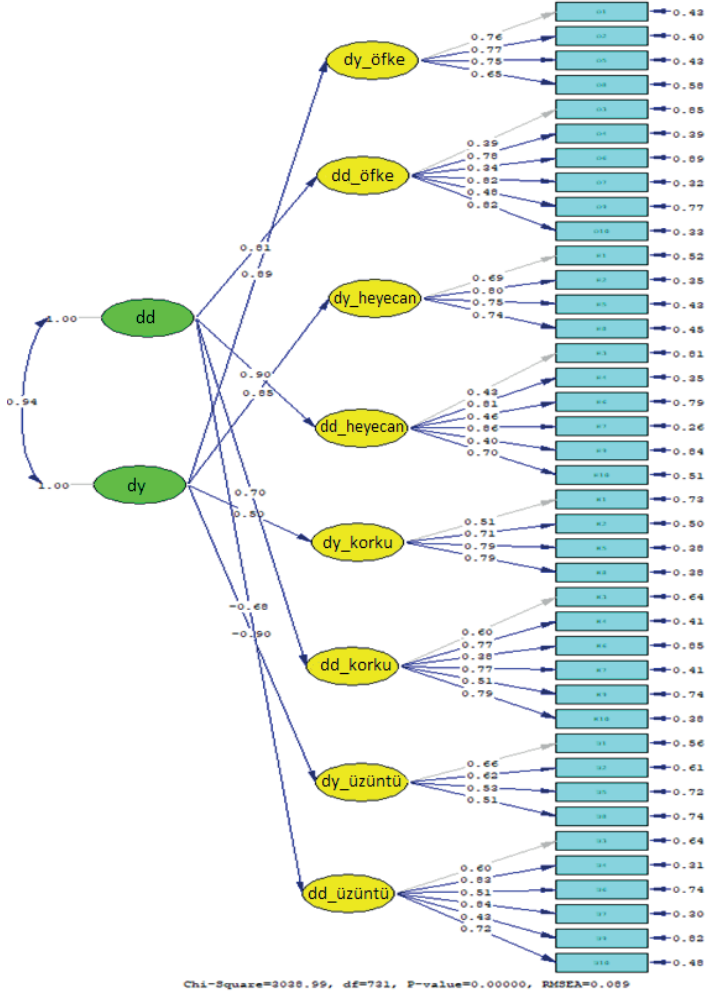
Uyum İndeksleri	İyi Uyum	*Kabul Edilebilir Uyum	Kestirimler
S-B χ^2 /sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	3038.99/731=4.157
RMSEA(%90GA)	$0 \leq RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	0.089 (0.085-0.092)
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI < 0.95$	0.910
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < 0.95$	0.920
SRMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.098

*Browne & Cudeck, 1992

İkinci düzey DFA modeline ilişkin uyum değerlerinin de kabul edilebilir uyuma uygun olduğu incelendikten sonra kurulan modele ilişkin yol katsayıları ve hata varyanslarını gösteren şekilsel gösterim (yol diyagramı) Şekil 4'de sunulmuştur.

Şekil 4

ÇDDÖ-YF'na ilişkin ikinci düzey DFA sonucu elde edilen yol diyagramı (Standartlaştırılmış değerler)

ÇDDÖ-YF madde faktör yüklerinin $\lambda=0.34$ ile 0.86 aralığında olup tüm maddelerin kabul edilebilir değerlere ve anlamlı t değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu ölçüm sonuçları ile ÇDDÖ-YF'nun yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar tamamlanmıştır.

Ölçek Güvenirliği

Ölçeklere ilişkin güvenirlüğün sağlanmasında ilk olarak iç tutarlılık güvenirlüğü incelenmiş ve iç tutarlığa kanıt sağlamak amacıyla McDonald ω ve Tabakalı cronbach alfa katsayıları kullanılmıştır. ÇDDÖ için elde edilen güvenirlilik katsayıları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

ÇDDÖ’nden Elde Edilen Ölçümlere İlişkin Güvenirlilik Değerleri

Birinci ve ikinci düzey değişkenler	McDonald ω	Tabakalı Cronbach α
Öfke	0,754	--
Korku	0,680	--
Heyecan	0,646	--
Üzüntü	0,733	--
Duygu Düzenleme	--	0,885

Tablo 7 incelendiğinde; birinci düzey gizil yapılara ait elde edilen McDonald ω katsayılarının .60’dan yüksek olması sebebiyle kabul edilebilir düzeyde olduğu (Murphy & Davidshofer, 2014) belirlenmiştir. İkinci düzey değişkenin ise güvenirlilik düzeylerini belirlemek için tabakalı Cronbach α katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin tamamı için elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .70 ve üzerinde olması ölçeğin güvenilirliğine kanıt oluşturmaktadır (Büyüköztürk, 2018). ÇDDÖ ölçeğine ilişkin elde edilen katsayı değerleri ölçme aracına ait ölçümlerin güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

ÇDDÖ-YF ölçümlerinin iç tutarlılık güvenirlüğüne ilişkin elde edilen sonuçlar ise Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8*ÇDDÖ-YF'ndan Elde Edilen Ölçümlere İlişkin Güvenirlik Değerleri*

Birinci ve ikinci düzey değişkenler	McDonald ω	Tabakalı Cronbach α
Duygu yoğunluğu-Öfke	0,817	--
Duygu yoğunluğu-Korku	0,833	--
Duygu yoğunluğu-Heyecan	0,799	--
Duygu yoğunluğu-Üzüntü	0,672	--
Duygu düzenleme-Öfke	0,801	--
Duygu düzenleme-Korku	0,799	--
Duygu düzenleme-Heyecan	0,817	--
Duygu düzenleme-Üzüntü	0,813	--
Duygu düzenleme (dd)	--	0,903
Duygu yoğunluğu (dy)	--	0,884

Tablo 8 incelendiğinde; birinci düzey gizil yapılarının güvenirlilik düzeylerinin kabul edilebilir (>0.60) ve ölçme aracından elde edilen ölçümlerin güvenilir oldukları söylenebilir (Murphy & Davidshofer, 2014). İkinci düzey değişkenlerin güvenirlilik düzeylerini belirlemek için kullanılan tabakalı Cronbach α katsayısından elde edilen değerlerin ise 0.70 üzerinde olması yine bu ölçümler için de güvenirliliğin sağlandığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2018).

Test Tekrar Test Güvenirliği

Ölçeğin uygulandığı zaman ve uygulama koşulları gibi hataları kontrol altında tutabilmek için test tekrar test güvenirliliği incelenmiştir. Bu amaçla örneklem grubu içerisinde yer alan ve tesadüfi olarak seçilen 50 çocuğa ÇDDÖ formu farklı bir zaman ve koşulda tekrar uygulanmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için ölçümler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve analiz sonucu elde edilen veriler Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

ÇDDÖ Test Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Korelasyon Sonuçları

	Ölçüm 1		Ölçüm 2		r	p
	\bar{X}	S	\bar{X}	S		
Öfke Alt Boyutu	26,14	0,68	26,00	0,79	.747*	0,000
Heyecan Alt Boyutu	12,94	0,39	11,20	0,40	.630*	0,000
Korku Alt Boyutu	21,54	0,69	21,76	0,71	.853*	0,000
Üzüntü Alt Boyutu	19,58	0,62	19,56	0,46	.711*	0,000
Toplam Puan	80,20	1,75	78,52	1,63	.793*	0,000

*p<0,001

Tablo 10 incelendiğinde test tekrar test Pearson korelasyon katsayı değerleri öfke alt boyutu için .74, heyecan alt boyutu için .63, korku alt boyutu için .85, üzüntü alt boyutu için .71 ve toplam puanlar için de .79 olarak hesaplanmıştır. Tüm alt boyutlar ve toplam puanlar açısından iki ölçüm arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Korelasyon katsayısının 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta, 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Buna göre; ölçme aracının heyecan alt boyutu için orta diğer alt boyut ve toplam puan açısından ise yüksek düzeyde tutarlı ölçüm sonuçları verdiği kabul edilebilir.

ÇDDÖ-YF'nun test tekrar test güvenirligi için örneklem grubu içerisinde yer alan ve tesadüfi olarak seçilen 50 çocuğun ebeveynine ÇDDÖ-YF formu farklı bir zaman ve koşulda tekrar uygulanmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için ölçümler arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve analiz sonucu elde edilen veriler Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10*ÇDDÖ-YF Test Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Korelasyon Sonuçları*

	Ölçüm 1		Ölçüm 2		r	p	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S			
Duygu Düzenleme	Öfke Alt Boyutu	21,28	0,68	21,08	0,68	.933*	0,000
	Heyecan Alt Boyutu	21,68	0,46	22,04	0,50	.947*	0,000
	Korku Alt Boyutu	21,90	0,57	21,72	0,59	.863*	0,000
	Üzüntü Alt Boyutu	22,52	0,53	23,02	0,56	.892*	0,000
	Toplam Puan	87,38	1,90	87,86	1,83	.929*	0,000
Duygu Yoğunluğu	Öfke Alt Boyutu	9,86	0,57	10,28	0,59	.947*	0,000
	Heyecan Alt Boyutu	15,25	0,54	15,54	0,53	.871*	0,000
	Korku Alt Boyutu	10,32	0,54	10,62	0,51	.963*	0,000
	Üzüntü Alt Boyutu	11,28	0,49	11,70	0,52	.954*	0,000
	Toplam Puan	46,74	1,78	48,14	1,72	.979*	0,000

Tablo 10 incelendiğinde duygu düzenleme test tekrar test Spearman korelasyon katsayı değerleri öfke alt boyutu için .93, heyecan alt boyutu için .94, korku alt boyutu için .86, üzüntü alt boyutu için .89 ve toplam puan için de .92 olarak hesaplanmıştır. Duygu yoğunluğu test tekrar test Spearman korelasyon katsayı değerleri ise öfke alt boyutu için .94, heyecan alt boyutu için .87, korku alt boyutu için .96, üzüntü alt boyutu için .95 ve toplam puan için de .97 olarak hesaplanmıştır. Tüm alt boyutlar ve toplam puanlar açısından her iki ölçüm arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Korelasyon katsayısının 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta, 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Buna göre ölçme aracının yüksek düzeyde tutarlı ölçüm sonuçları verdiği söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ile Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ) ile Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF)'nin 8-12 yaş aralığındaki çocuklar için Türkçeye uyarlanması sağlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak ölçek formlarının dil eşdeğerliği ve geçerliği sağlanmıştır. Bunun için sırasıyla; test maddelerinin kaynak dilden hedef dile çevrilmesi, yapılan çevirinin değerlendirilmesi ve deneysel formun geliştirilmesi, orijinal formula deneysel formdaki maddelerin eşdeğer olup olmadığının tespiti ve oluşturulan yeni formun geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi aşamaları (Savaşır, 1994) izlenmiştir. Deneysel formların hedef dil olan Türkçe'ye çevrilmesinde 9 uzmandan yardım alınmış, dil geçerliğini sağlamak üzere

re ise 5 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Dil geçerliğini sağlamak üzere istatistiksel uygulamalar yerine uzman görüşüne başvurulmasının (Seçer, 2015) en önemli gerekçesi, hem hedef hem de kaynak dile hakim örneklem grubuna ulaşmanın ölçeğin uyarlandığı yaş gurubu itibarıyla mümkün olmamasıdır.

Ölçek formlarının dil geçerliği sağlandıktan sonra, maddelerin ölçülmek istenen özelliği ölçmede nicel ve nitel olarak yeterli olup olmadığını belirlemek üzere en yaygın kullanılan yöntem olan kapsam geçerliğine (Büyüköztürk, 2018) başvurulmuştur. Beş uzmandan elde edilen görüş Lawshe (1975) tekniğine göre değerlendirilmiş ve kapsam geçerliği oranı 1 olarak hesaplanmıştır. Beş uzman için kapsam geçerliği oranına ait minimum değer 1'dir (Ayre & Scally, 2014) ve hesaplanan değer Lawshe (1975)'in tespit ettiği minimum değer olan .99'dan büyük olduğu için ölçeklerden hiçbir madde çıkarılmayarak ölçek maddelerine son hali verilmiştir. Kapsam geçerliğini tamamlamak üzere; 8-12 yaş aralığındaki 15 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri ile pilot uygulamalar yapılarak süreç tamamlanmıştır.

Ölçek formlarının yapı geçerliği için; ölçme araçlarının orijinalinde tanımlanmış olan ölçme modeli de baz alınarak, ilk aşamada birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi ile yapılmıştır. ÇDDÖ uyum indekslerine ait kestirimlerin $\chi^2=3,736$, RMSEA=0,069, NNFI=0,91, CFI=0,92, SRMR=0,061 ve ÇDDÖ-YF kestirimlerinin ise $\chi^2=3,868$, RMSEA=0,085, NNFI=0,92, CFI=0,93, SRMR=0,089 olduğu belirlenmiştir. Bu değerlerin her birinin kabul edilebilir uyuma işaret ettiği (Browne ve Cudeck., 1992) saptanmıştır. ÇDDÖ maddelerine ait faktör yüklerinin $\lambda=0.31$ ile 0.82 aralığında ve ÇDDÖ-YF maddelerine ait faktör yüklerinin ise $\lambda=0.34$ ile 0.85 aralığında olduğu ve tüm maddelerin anlamlı t değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi modeli doğrulandıktan sonra her iki ölçme aracının da alt boyutlarının bulunması ve bu alt boyutlara ait ikili korelasyonların yüksek olması sebebiyle (Kline, 2015) boyutların duygu düzenlemenin alt bileşenleri olduğunu göstermek amacıyla ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuştur. ÇDDÖ uyum indekslerine ait kestirimler $\chi^2=3,686$, RMSEA=0,068, NNFI=0,91, CFI=0,92, SRMR=0,060 ve ÇDDÖ-YF kestirimler ise $\chi^2=4,157$, RMSEA=0,089, NNFI=0,91, CFI=0,92, SRMR=0,098 olarak saptanmıştır. Bu değerlerin de yine her birinin kabul edilebilir uyuma işaret ettiği (Browne ve Cudeck., 1992) belirlenmiştir. İkinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ait ÇDDÖ madde faktör yüklerinin $\lambda=0.31$ ile 0.81 aralığında ve ÇDDÖ-YF madde faktör yüklerinin ise $\lambda=0.34$ ile 0.86 aralığında olup tüm maddelerin kabul edilebilir değerlere ve anlamlı t-değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen tüm bu ölçüm sonuçları doğrultusunda, ÇDDÖ ve ÇDDÖ-YF'nun geçerli birer ölçüm aracı olduğu ifade edilebilir.

Ölçek formlarının güvenilirliğinin sağlanmasında ilk olarak iç tutarlılık güvenilirliği incelenmiş ve iç tutarlılığa kanıt sağlamak amacıyla McDonald ω ve Tabakalı cronbach alpha katsayıları kullanılmıştır. ÇDDÖ birinci düzey gizil yapılara ait McDonald ω güvenilirlik katsayıları sırasıyla öfke .75, korku .68, heyecan .64, üzüntü .73 olarak belirlenmiştir. ÇDDÖ-YF birinci düzey gizil yapılara ait McDonald ω güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla duygu yoğunluğu-öfke .81, duygu yoğunluğu-korku .83, duygu yoğunluğu-heyecan .79, duygu yoğunluğu-üzüntü .67, duygu düzenleme-öfke .80, duygu düzenleme-korku .79, duygu düzenleme-heyecan .81, duygu düzenleme-üzüntü .81 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu katsayıların .60'dan yüksek olması birincil yapılar için güvenilirliğin sağlandığını (Murphy & Davidshofer, 2014) göstermektedir. ÇDDÖ'nin tamamına ait Cronbach α katsayısı .88, ÇDDÖ-YF Duygu Düzenleme Cronbach α katsayısı .90 ve ÇDDÖ-YF Duygu Yoğunluğu Cronbach α katsayısı ise .88 olarak saptanmıştır. Ölçek formları için elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .70 ve üzerinde olması ölçeğin güvenilirliğine kanıt oluşturmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Ölçek formlarının güvenilirliğini sağlamada ayrıca test tekrar test güvenilirliğine başvurulmuştur. ÇDDÖ test tekrar test Pearson korelasyon katsayı değerleri öfke alt boyutu için .74, heyecan alt boyutu için .63, korku alt boyutu için .85, üzüntü alt boyutu için .71 ve toplam puanlar için de .79 olarak hesaplanmıştır. ÇDDÖ-YF Duygu Düzenleme test tekrar test Spearman korelasyon katsayı değerleri öfke alt boyutu için .93, heyecan alt boyutu için .94, korku alt boyutu için .86, üzüntü alt boyutu için .89 ve toplam puan için de .92 olarak hesaplanmıştır. ÇDDÖ-YF Duygu Yoğunluğu test tekrar test Spearman korelasyon katsayı değerleri ise öfke alt boyutu için .94, heyecan alt boyutu için .87, korku alt boyutu için .96, üzüntü alt boyutu için .95 ve toplam puan için de .97 olarak hesaplanmıştır. Korelasyon katsayısının 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta, 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Bu bilgi ışığında ölçme araçlarının yüksek düzeyde tutarlı ölçüm sonuçları verdiği söylenebilir. Güvenirlik analizine yönelik tüm işlemler sonucunda ÇDDÖ ve ÇDDÖ-YF'nun güvenilir birer ölçüm aracı oldukları ortaya konulmuştur.

Araştırma sonucunda, ÇDDÖ'nin dört alt boyut ve 27 maddeden oluşan, ÇDDÖ-YF'nun ise duygu yoğunluğu ve duygu düzenlemeye yönelik dört alt boyut ve 40 maddeden oluşan yapılarının doğrulandığı belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç doğrultusunda; ÇDDÖ ve ÇDDÖ-YF'nun 8-12 yaş aralığındaki çocukların duygu düzenlemelerini ölçmede geçerli ve güvenilir birer ölçme aracı oldukları ifade edilebilir. Ölçek formları; ayrı ayrı kullanılarak sadece çocuk ve yetişkin bildirimlerine dayalı çalışmalar yürütmeye imkan tanıdığı gibi, bir arada kullanılarak çocuk ve yetişkin bildirimlerine aynı anda ulaşılabilmeyi de mümkün hale getirmektedir. Bu kapsamda, ölçeklerden farklı uygulamaların duygu düzenleme üzerine etkisini araştıran deneysel

araştırmalarda ve farklı değişkenler ile ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik tanımlayıcı araştırmalarda faydalanılması önerilebilir. Ayrıca ölçeklere yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları farklı örneklem ve yaş grupları ile tekrarlanarak ölçeklerin kapsamı genişletilebilir.

Kaynakça

- Ahçı-Gültekin, Z., Akdeniz, S., Harmancı, H., Akaroğlu, E. G., & Seçer, İ. (2020). The Validity And Reliability Study of the Turkish Version of Parent Emotion Regulation Scale. *European Journal of Education Studies*, 6(11), 221-229.
- Altan, Ö. (2006). *The effects of maternal socialization and temperament on children's emotion regulation*, Masters Thesis, Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Ayre, C., & Scally, A. J. (2014). Critical Values for Lawshe's Content Validity Ratio: Revisiting the Original Methods of Calculation—Colin Ayre, Andrew John Scally, 2014. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47(1), 79-86.
- Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Blair, B. L., Perry, N. B., O'Brien, M., Calkins, S. D., Keane, S. P., & Shanahan, L. (2015). Identifying developmental cascades among differentiated dimensions of social competence and emotion regulation. *Developmental Psychology*, 51(8), 1062-1073.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative Ways of Assessing Model Fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230-258.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Calkins, S. D., & Hill, A. (2007). Caregiver Influences on Emerging Emotion Regulation: Biological and Environmental Transactions in Early Development. *Handbook of emotion regulation* (pp. 229-248). The Guilford Press.
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the society for research in child development*, 59(2-3), 73-102.
- Cracco, E., Van Durme, K., & Braet, C. (2015). Validation of the FEEL-KJ: An Instrument to Measure Emotion Regulation Strategies in Children and Adolescents. *Plos One*, 10(9).

- Curby, T. W., Brown, C. A., Bassett, H. H., & Denham, S. A. (2015). Associations between preschoolers' social-emotional competence and preliteracy skills. *Infant and Child Development, 24*(5), 549-570.
- Duy, Y., & Yıldız, M. A. (2014). Ergenler için Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 5*(41), 23-35.
- Ecirli, H., & Ogelman, H. G. (2015). Beş-Altı Yaş Çocukları için Duygu Düzenleme Stratejileri Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi, 4*(13), 85-100.
- Eisenberg, N., Fabes, R., Guthrie, I., Murphy, B., Maszk, P., Holmgren, R., & Suh, K. (1996). The relations of regulation and emotionality to problem behavior in elementary school children. *Development and Psychopathology, 8*(1), 141-162.
- Eisenberg, N., & Spinrad, T. L. (2004). Emotion-related regulation: Sharpening the definition. *Child development, 75*(2), 334-339.
- Eisenberg, N., Hofer, C., & Vaughan, J. (2007). Effortful Control and Its Socioemotional Consequences. J. J. Gross (Eds.), *Handbook of Emotion Regulation* (ss. 287-306). Guilford Press.
- Eldeliklioğlu, J., & Eroğlu, Y. (2015). A Turkish Adaptation of The Emotion Regulation Questionnaire. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1157-1168.
- Ersan, C. (2017). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerinin Duygu İfade Etme Ve Duygu Düzenleme Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Graziano, P. A., Reavis, R. D., Keane, S. P., & Calkins, S. D. (2007). The Role of Emotion Regulation and Children's Early Academic Success. *Journal of school psychology, 45*(1), 3-19.
- Gross, J. J. (1999). Emotion regulation: Past, present, future. *Cognition & emotion, 13*(5), 551-573.
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology, 39*(3), 281-291.
- Gross, J. J. (2014). *Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations*. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 3-20). The Guilford.

- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion Regulation: Conceptual Foundations. In J. J. Gross (Eds.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 3-24). The Guilford.
- Gülgez, Ö. (2018). *İlkokul Çocuklarında Duygu Düzenleme ile Sosyal Yeterlilik İlişkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Hambleton, R. K., & Patsula, L. (1999). Increasing the Validity of Adapted Tests: Myths to be Avoided and Guidelines for Improving Test Adaptation Practices. *Journal of Applied Testing Technology*, 1(1), 1-30.
- Hoffmann, J., & Russ, S. (2012). Pretend Play, Creativity, and Emotion Regulation in Children. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 6(2), 175-184.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Hyson, M. (2004). *The Emotional Development of Young Children: Building an Emotion-centered Curriculum*. Teachers College Press.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2014). *Eğitim Araştırmaları: Nicel Nitel ve Karma Yaklaşımlar* (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Kapçı, E. G., Uslu, R. İ., Akgün, E., & Acer, D. (2009). İlköğretim çağı çocuklarında duygu ayarlama: Bir ölçek uyarlama çalışması ve duygu ayarlamayla ilişkili etmenlerin belirlenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 13-20.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Guilford.
- Lawshe, C. H. (1975). A Quantitative Approach To Content Validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575.
- Luerssen, A., & Ayduk, O. (2014). The role of emotion and emotion regulation in the ability to delay gratification. In *Handbook of emotion regulation* (pp. 111-125). Guilford.
- Macklem, G. L. (2008). *Practitioner's guide to emotion regulation in school-aged children*. Springer Science & Business Media.
- Murphy, K. R., & Davidshofer, C. O. (2014). *Psychological Testing: Principles and Applications*. Pearson Education.

- Nyklíček, I., Vingerhoets, A., & Zeelenberg, M. (2011). Emotion regulation and well-being: A view from different angles. In I. Nyklíček, A. Vingerhoets, & M. Zeelenberg (Eds.), *Emotion Regulation and Well-Being* (pp. 1-9). Springer.
- Phillips, K. F. V., & Power, M. J. (2007). A new self-report measure of emotion regulation in adolescents: The regulation of emotions questionnaire. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 14(2), 145-156.
- Ramsden, S. R., & Hubbard, J. A. (2002). Family Expressiveness and Parental Emotion Coaching: Their Role in Children's Emotion Regulation and Aggression. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 30(6), 657-667.
- Reeve, J. (2014). *Understanding motivation and emotion*. John Wiley & Sons.
- Romanchych, E. L. (2014). *Young Children's Aggression: Links Between Emotion Regulation, Mother-Child Shared Affect, Parenting Practices and Parenting Support*. Master Thesis, University of Windsor, Ontario.
- Rugancı, R. N., & Gençöz, T. (2010). Psychometric Properties of A Turkish Version of The Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66(4), 442-455.
- Russell, J. A. (2003). Core affect and the psychological construction of emotion. *Psychological review*, 110(1), 145.
- Rydell, A.-M., Berlin, L., & Bohlin, G. (2003). Emotionality, emotion regulation, and adaptation among 5- to 8-year-old children. *Emotion*, 3(1), 30-47.
- Rydell, A.-M., Thorell, L. B., & Bohlin, G. (2007). Emotion regulation in relation to social functioning: An investigation of child self-reports. *European Journal of Developmental Psychology*, 4(3), 293-313.
- Savaşır, I. (1994). Ölçek uyarlamasındaki bazı sorunlar ve çözüm yollar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(9), 27-32.
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik Test Geliştirme ve Uyarlama Süreci*. Anı Yayıncılık.
- Southam-Gerow, M. A. (2014). *Çocuklarda ve Ergenlerde Duygusal Düzenleme* (M. Şahin, Çev.). Nobel Akademi.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve Lisrel Uygulamaları*. Ekinoks Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (Seventh edition). Pearson.

- Tavşancıl, E. (2019). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Akademik.
- Thompson, R. A. (1991). Emotional regulation and emotional development. *Educational Psychology Review*, 3(4), 269-307.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the society for research in child development*, 59(2-3), 25-52.
- Thompson, R. A., & Calkins, S. D. (1996). The double-edged sword: Emotional regulation for children at risk. *Development and Psychopathology*, 8, 163-182.
- Thompson, R. A., & Goodvin, R. (2007). Taming the tempest in the teapot emotion regulation in toddlers. In C. A. Brownell & C. B. Kopp (Eds.), *Socioemotional Development in the Toddler Years: Transitions and Transformations* (pp. 320-341). Guilford Press.
- Totan, T. (2015). Duygu düzenleme anketi Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 3, 153-161.
- Tuna, E. (2020). Psychometric Properties of the Turkish Version of the Behavioral Emotion Regulation Questionnaire (BERQ). *The Journal of General Psychology*, 1-17.
- Vatan, S. (2019). Özgül Duygular Temelli Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Klinik Psikiyatri*, 22, 63-70.
- Vatan, S., & Oruçular-Kahya, Y. (2018). Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(2), 192-201.
- Weston, R., & Gore, P. A. (2006). Yapısal Eşitlik Modellemesi İçin Kısa Bir Kılavuz. *The Counseling Psychologist*, 34(5), 719-751.
- Yılmaz, H. (2020). *Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Annelerin Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerini Yordayıcılığı*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit, İ., & Guzey-Yiğit, M. (2017). Psychometric Properties of Turkish Version of Difficulties in Emotion Regulation Scale-Brief Form (DERS-16). *Current Psychology*, 38, 1503-1511.
- Zinbarg, R. E., Revelle, W., Yovel, I., & Li, W. (2005). Cronbach's α Revelle's β and McDonald's ω H: Their relations with each other and two alternative conceptualizations of reliability. *Psychometrika*, 70(1), 123-133.

Ekler

Ek.1 Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇDDÖ)

Öfke Boyutu (9 Madde)	Benim için hiç uygun değil	Benim için uygun değil	Benim için uygun	Benim için tamamen uygun
Öfkeli olduğumda, öfkemi kontrol edecek bir şeyler düşünebilirim.				
Çevremdekiler bazen çok öfkeli olduğumu düşünür.				
Öfkeliysem ve öğretmenim sakinleşmemi söylerse, kendimi kontrol edebilirim.				
Öfkeliysem ve bir yetişkin bana sakinleşmemi söylerse, kendimi kontrol edebilirim.				
Öfkeli olduğumda, biriyle konuşmak beni sakinleştirebilir.				
Öfkeli olduğumda, oldukça hızlı sakinleşebilirim.				
Öfkeli olduğumda kendime engel olabilirim.				
Öfkeliysem, sakinleşinceye kadar yapacak bir şeyler bulabilirim.				
Bir arkadaşım ile tartışırsam, uzun bir süre öfkeli kalabilirim.				
Heyecan Boyutu (5 Madde)				
Çok iyi vakit geçiriyorsam ve öğretmenim sakinleşmemi söylüyorsa heyecanımı bastırabilirim.				
Çok heyecanlıysam, kendimi sakinleştirebilirim.				
Çok heyecanlıysam, yetişkin biri beni sakinleştirebilir.				
Çok eğlendiğim bir oyun oynuyorsam sakinleşmeyecek kadar heyecanlı olabilirim.				
Teneffüste iyi vakit geçiriyorsam, ders başladığında dikkatimi toplamak benim için zor olabilir.				

Korku Boyutu (8 Madde)				
Gördüğüm veya duyduğum bir şeylerden korkarsam, korkumu yenebileceğim bir şeyler düşünebilirim.				
Eğer korkarsam bir yetişkinin benim korkumu dindirmesi kolaydır.				
İzlediğim bir şeyden korkarsam uzun bir süre korkum geçmez.				
İzlediğim bir şeyden korkarsam, yetişkin biri beni sakinleştirebilir.				
Korkarsam kendi başıma sakinleşebilirim.				
Korkumdan dolayı sakinleşemeyebilirim.				
Gece yatağımdayken bir şey beni korkutursa çok uzun bir süre uyuyamayabilirim.				
Uyumadan önce bir şey beni korkutursa yetişkin biri korkumu yenmemde bana yardım edebilir.				
Üzüntü Boyutu (7 Madde)				
Üzüldüğümde, beni neşelendirecek bir şeyler düşünebilirim.				
Üzüldüğümde, başka biri neşelenmeme yardımcı olabilir.				
Üzüldüğümde, daha fazla üzülmemi engel olabilirim.				
Üzüldüğümde, beni üzen şeylerin neler olduğunu düşünmeye çalışıyorum.				
Üzüldüğümde, üzüntümün ne kadarını başkalarına göstermek istediğime karar verebilirim.				
Üzüldüğümde, üzülmemi durduracak bir şey düşünebilirim.				
Üzüldüğümde, genellikle birisiyle konuşarak neşelenmeye çalışırım.				

Ek.2 Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu (ÇDDÖ-YF)

Öfke boyutu 10 madde	Hiç uygun değil	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Kesinlikle çok uygun
1. Sık sık öfkelenir ve olumsuz bir ruh hali içine girer.					
2. Olumsuz bir ruh halindeyken veya öfkeli olduğunda güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
3. Öfkeli olduğunda diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
4. Öfkeli olduğunda kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
5. Yapmak istediği bir şey yasaklandığında, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
6. Yapmak istediği bir şey yasaklandığında, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
7. Yapmak istediği bir şey yasaklandığında, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
8. Bir akranıyla bir anlaşmazlığa düştüğünde, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
9. Bir akranıyla bir anlaşmazlığa düştüğünde, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
10. Bir akranıyla bir anlaşmazlığa düştüğünde, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					

Korku boyutu 10 madde					
11. Sık sık korkar veya endişelenir.					
12. Korktuğunda ve endişelendiğinde güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
13. Korktuğunda ve endişelendiğinde diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
14. Korktuğunda ve endişelendiğinde kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
15. Korkutucu bir şey gördüğünde veya duyduğunda, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
16. Korkutucu bir şey gördüğünde veya duyduğunda, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
17. Korkutucu bir şey gördüğünde veya duyduğunda, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
18. Karanlıktan korkarsa, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
19. Karanlıktan korkarsa, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
20. Karanlıktan korkarsa, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
Heyecan boyutu 10 madde					
21. Sık sık mutlu olur, heyecanlanır ve coşkulu bir ruh hali içine girer.					

22. Heyecanlıyken güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
23. Heyecanlıyken diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
24. Heyecanlıyken kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
25. Bir oyun ya da yarışma kazandığında, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
26. Bir oyun ya da yarışma kazandığında, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
27. Bir oyun ya da yarışma kazandığında, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
28. Çok zevk aldığı bir oyun oynadığında, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
29. Çok zevk aldığı bir oyun oynadığında, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onu sakinleştirmek kolaydır.					
30. Çok zevk aldığı bir oyun oynadığında, kendisini sakinleştirmekte zorlanır.					
Üzüntü boyutu 10 madde					
31. Sık sık üzülür.					
32. Üzülürken güçlü ve yoğun tepkiler verir (Örneğin; ağlar, çığlık atar).					
33. Üzülürken diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onun daha iyi hissetmesini sağlamak kolaydır (örneğin; rahatlatarak, dikkatini dağıtarak veya durumu ilgili konuşarak)					

34. Üzüldeğinde kendisinin daha iyi hissetmesini sağlayacak bir şeyler bulmada zorlanır.					
35. Bir oyuncak kaybolduğunda veya kırıldığında, güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
36. Bir oyuncak kaybolduğunda veya kırıldığında, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onun daha iyi hissetmesini sağlamak kolaydır.					
37. Bir oyuncak kaybolduğunda veya kırıldığında, kendisinin daha iyi hissetmesini sağlayacak bir şeyler bulmada zorlanır.					
38. Düştüğünde, kendisine zarar verdiğinde veya yaralandığında güçlü ve yoğun tepkiler verir.					
39. Düştüğünde, kendisine zarar verdiğinde veya yaralandığında, diğerleri (örneğin ebeveyni, öğretmeni vb.) için onun daha iyi hissetmesini sağlamak kolaydır.					
40. Düştüğünde, kendisine zarar verdiğinde veya yaralandığında kendisinin daha iyi hissetmesini sağlayacak bir şeyler bulmada zorlanır.					